

37015

62.80

Kako se varujem glistavosti ?

Kratek, praktičen pouk, spisal

rudarski zdravnik

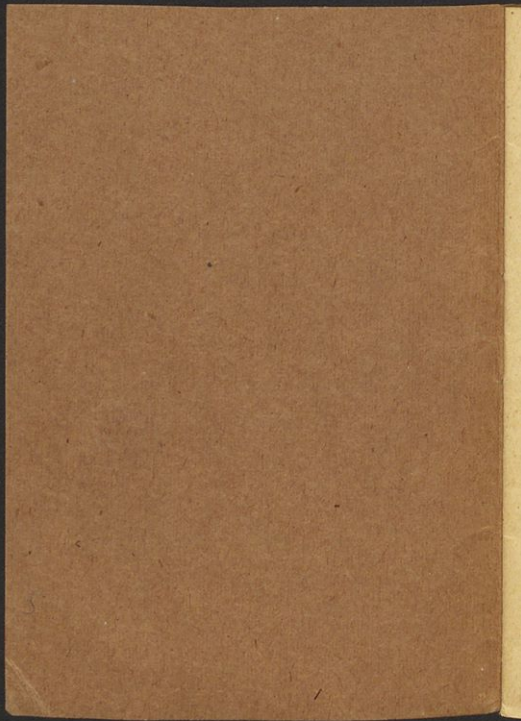
dr. Hugon Goldman

v Brennbergu pri Šopronju.

1904.

Založila Trboveljska premogokopna družba.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani.

Kako se varujem glistavosti?

Kratek, praktičen pouk, spisal

rudarski zdravnik dr. Hugon Goldman
v Brennbengu pri Šopronju.

1904.

Založila Trboveljska premogokopna družba.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

030049645

I.

Kaj je glistavost?

Glistavost, na kateri bole-
hajo večinoma rudarji, delavci
v tunelih in tisti, ki tolčejo
opeko, izvira od gliste. Ljudje
so to bolezen, ki si je niso
mogli razložiti, dokler ni ita-
lijanski zdravnik Dubini leta
1838. zasledil parazitov ali za-
jednikov, imenovali egiptovsko
bledico, ker so tisti, ki se jih
je lotila ta bolezen, zbujali po-
zornost s tem, da so bili videti
zelo blede. Pri gradnji Šentgott-

hardskega tunela je zbolelo veliko tam uslužbenih delavcev; to bolezen so potem zanesli na vse strani. V rudniških jamah, kjer se glistavost lahko razvija kar najbolj, se je pojavljala hitro in je kot kužna bolezen zaporedoma napadala delavce v zadružnih rudnikih.

Zajednik, ki so ga našli v človeških črevih, je droben črviček. Samica je dolga kakih 15 mm, samec samo 11 mm. Poslednji je na zadku zvončasto napet in se v tem razlikuje od samice, katere zadek se končuje rtasto. Jajca, ki jih samica v velikem številu od-

klada v človeških črevih, so tako majhna, da jih ni moči videti na prosto oko; njih vsebina je razdeljena na več kroglic. Iz jajca se zunaj človeškega telesa v blatu samem razvija prosta ličinka ali larva še brez kože; tedaj izmira prav lahko kakor tudi jajca sama. Kmalu pa dobi ličinka kožo, ki jo varuje zunanjih vplivov, tako da utegne živeti dolgo v vodi i. t. d. Samo taka ličinka, ki je v mošnji, se more razviti v črva. Da se to zgodi, pa mora na kakršenkoli način priti v človeški želodec. Tam želodčni sok razkroji mošnjo in

iz ličinke postane zajedalka, ki biva odslej v črevih in sesa kri. Tako lahko doseže starost do šest let. Zdaj samica zopet leže jajca, in proces se vrši kakor prej. Pripomnimo naj, da v človeku samem ne morejo nastajati nove zajedalke.

Okuži se rudar tako, da n. pr. v jami male ličinke v mošnjici zanese z roko v usta; tako pridejo v želodec in v čreva.

II.

Varstvo zoper okužitev.

Da se človek ne okuži z glivostavostjo, naj se ravna po teh pravilih:

Rudar naj nikdar v jami ne je ničesar, preden si ni rok opral dodobra, vsaj s čisto vodo. Očistijo naj se pa roke, kolikor se dá; treba je celo odpraviti nesnago pod nohtmi, ker je lahko mogoče, da je prav v tej nesnagi kaj ličink. Po storjenem delu naj se rudar umije in naj obleko, v kateri

opravlja delo in katere se izvestno drži dovolj nalezljive snovi, zlasti pa črevlje, zameni z domačo obleko. Če se ne ravna po teh predpisih, utegne okužiti doma rodbino, kar se je že dognalo v nekaterih slučajih.

Posebno mali otroci, ki mnogo sedajo po tleh, lahko pogoltnejo nalezljive snovi, ki jih je oče prinesel na obuvalu iz jame, in tako zbole.

Doma se je treba zopet korenito osnažiti.

III.

Znamenja bolezni.

Ker je črevesni zajednik krvopija, ne more njegova navzočnost ostati dalje časa brez posledic. Najvažnejši znaki bolezni so: Bleda polt, bolečine v glavi, omotica, šumenje v ušesih, deravica v želodcu; bolnik tudi neredno opravlja potrebo in čuti splošno slabost; kaj pogostoma mu tudi močno utriplje srce. Vsekakor naj se vsak rudar, ki čuti te znake, čim prej zgласi pri zdravniku.

Čisto napačno je, če se kdo sam zdravi z izvestnimi pomočki, ki so mu bili nasvetovani. Ti pomočki so brez uspeha; čim dalje traja bolezen, tem hujše so njene posledice in tem kesneje izginejo.

IV.

Kako se zabrani bolezen.

Razširitev bolezni, ki je postala danes rudarjem zelo opasna, se ne dá preprečiti in omejiti z ničimer več, če je ne zapreči rudar sam. Varnostnih priprav in poučil bržkone ne pogreša nobena jama, toda kaj pomaga, če se delavci ne ravnajo po njih? Če rudar pazi na predpise, ustanovljene z dobrim namenom, ne varuje le samega sebe, ampak tudi svojo rodbino, svoje tovariše in končno svoj obrt — rudarstvo.

Ker se torej, kakor rečeno, bolezen raznaša zgolj po človeškem blatu, je treba kar najpazneje odpravljati odpadke. Kaj pomagajo najprikladnejša stranišča, če jih rudar ne uporablja, ampak odklada blato povsod v jami? Skoro neizogibno je potem, da se zajedniki razširjajo neznano hitro in okužijo naposled vse delavce.

In kaj pomaga, ako se stranišča onesnažijo tako, da so nerabna? Rudar naj torej v prid samega sebe in v prid splošnosti gleda v jami na to, da rabi edino določena stranišča, da jih ne onesnažuje in da se

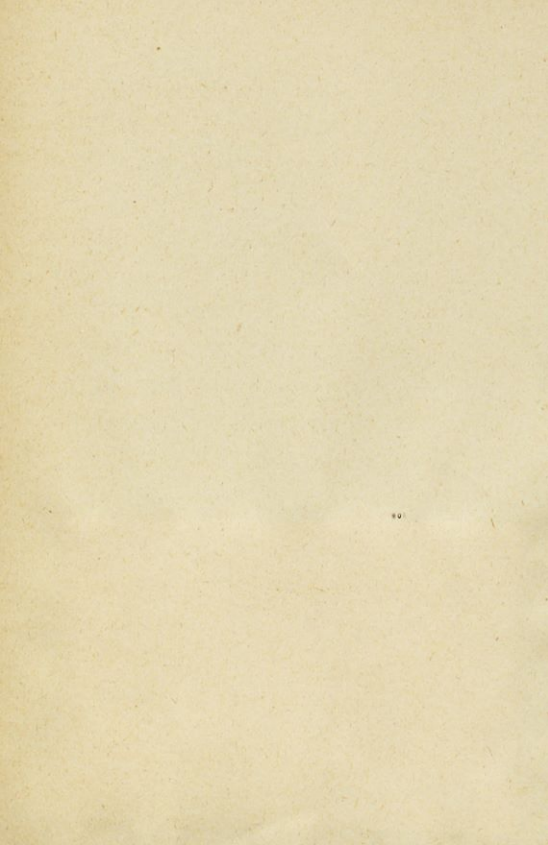
strogo kaznuje vsak, kdor bi ravnal drugače.

Če je človeško blato razširjeno povsod po jami, že samo na sebi provzroča kužen smrad; zato pa je zrak v jami še slabši, kakor je že. Če ima v sebi zajednikove ličinke, prihajajo na orodje, ki leži po tleh, ali na tesarski les in s teh stvari na roko delavcu, da se potem neizogibno okuži.

Kdor se torej varuje in se hoče varovati, mora varovati splošnost. Le tako se posreči očistiti vse doslej okužene jame in jih oprostiti glistavosti. To je seveda težko, a ni nemogoče.

delo. Da se izvrši, morajo sodelovati vsi faktorji, med katerimi je delavec sam na prvem mestu.

Naj torej ta poziv ne ostane brezuspešen. Delavec naj voljno posluša naredbe, naj prisili vse tovariše, ki jim ne slušajo, da se ravnaajo po pravilih, in naj razvidi, da more pomagati sebi le sam po sebi.

COBISS ©

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000502140

